

Mer om steroider

KOMMENTAR

LARS SLØRDAL

E-post: lars.slordal@ntnu.no

Lars Slørdal er professor/overlege ved Institutt for klinisk og molekylær medisin, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og Avdeling for klinisk farmakologi, St. Olavs hospital.

OLAV SPIGSET

Ingen av forfatterne har oppgitt noen interessekonflikter.

Vår gode kollega Guttorm Raknes går i språkspalten i Tidsskriftet nr. 6/2021 (1) i rette med faglig bruk av upresise termer som steroider og kortikosteroider. Hans hovedanliggende er betimelig, men tabell 1 inneholder informasjon som fortjener noen presiseringer. Vi begrenser oss til tabellens første kolonne: Kortisol er det samme som hydrokortison. Vi har en tradisjon for å benevne det endogene molekylet som kortisol og legemidlet som hydrokortison, men dette er altså identiske molekyler. Og uansett hva det kalles, uttrykker dette molekylet både glukokortikoid- og mineralokortikoid egenskaper. Sistnevnte innehas også – om enn i mindre grad – av noen av de andre stoffene som listes opp i samme kolonne.

Det er også grunn til å dvele litt ved kortison, som av mange feilaktig brukes i betydningen glukokortikoid, ikke minst i sammenhenger som kortisonsprøyte, kortisonspray og kortisonkrem. Dette gjelder også Store norske leksikon, hvor vi finner den noe aparte forklaringen «Kortisonkrem er en krem som inneholder kortison» (2). Kortison er en prodrug (3) som metaboliseres til kortisol. Det var det første kortikosteroidet som kunne fremstilles syntetisk i mengder som gjorde det tilgjengelig som legemiddel.

Karakteriseringen av kortison og oppdagelsen av den frapperende effekten som midlet hadde ved alvorlige former for revmatoid artritt førte til tildelingen av Nobelprisen i 1950. Det har imidlertid ikke lenger noen plass som legemiddel.

Ellers bør vi alle kanskje reflektere litt over Guttorms tekst til figur 1, hvor han gjør et poeng av at kolesterol er utgangspunkt for syntese av steroidhormonene. Dette betyr at stressmestring og mobiliseringsevne (i den vide betydning av ordene), elektrolyttbalanse, seksuelliv og mye annet som både er livsnødvendig og – i det minste vanligvis – kjekt og berikende, har kolesterol som forutsetning. Kanskje noe å tenke på i en tid hvor referanseområdet for dette i andre medisinske sammenhenger så forhatte molekylet stadig kryper nedover, og farmakoterapeutiske tiltak for å modifisere kolesterolnivåer øker i omfang?

LITTERATUR:

1. Raknes G. Steroider er så mangt. Tidsskr Nor Legeforen 2021; 141. doi: 10.4045/tidsskr.20.1053.

[CrossRef]

2. Store norske leksikon (Store medisinske leksikon). Kortisonkrem. <https://sml.snl.no/kortisonkrem>

3. Hem E. Prodrugs eller prodruger? Tidsskr Nor Legeforen 2016; 136: 1831. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 7. juni 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0404

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no